

PLOUTOS

PLOUTOS: Suradnja za postizanje financijske neovisnosti trećih zemalja putem alata za financijsku pismenost i poduzetničkih bootcampova

Projekt ID: 101038463

Radni paket 3:
Obuka prevoditelja u zajednici

Očekivani rezultat 3.5:
Razvoj sadržaja kurikuluma
Priručnik

PLOUTOS

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

Ovo je kratka verzija originalnog kurikuluma na engleskom jeziku.

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

PLOUTOS

Naziv tečaja	Obuka prevoditelja u zajednici
Jezik	Hrvatski/engleski
Tjedni	13
Sati tjedni	2
Sudionici	U svakoj partnerskoj zemlji treba biti najmanje četiri državljana treće zemlje (i državljani treće zemlje i lokalni javni službenici s nekim iskustvom u prevođenju)

Opis tečaja

U cijeloj Europi, državljani trećih zemalja često rade kao ad hoc prevoditelji u vrlo osjetljivim situacijama s malo ili nimalo obuke. Unatoč ovoj hitnoj potrebi za uslugama prevođenja, vrlo su rijetki programi za obuku prevođenja u zajednici stvoreni u EU, uglavnom zbog toga što 1) profesija prevoditelja u zajednici nije jasno definirana u mnogim zemljama EU, i 2) takvi programi suočavaju se s trajnim problemom stalno promjenjive potražnje za jezicima i nedostatka obučeni osoba za potrebne jezike. PLOUTOS će otvoriti mogućnosti i za državljane trećih zemalja, ali i za javne službenike partnera kako bi ih se obučilo za prevođenje u zajednici, s posebnim naglaskom na financijski sektor. Jedan od glavnih ciljeva ovog radnog paketa je razvoj kurikuluma za prevoditelje u zajednici koji je namijenjen amaterskim prevoditeljima koji su već prakticirali prevođenje u zajednici, ali nisu obučeni od institucija specijaliziranih za obuku prevođenja. Program će djelomično adresirati nedostatak adekvatne obuke prevoditelja u zajednici u većini partnerskih zemalja i ponuditi neka dugotrajna uputstva jer će ovaj materijal biti dostupan online. Kao rezultat, korisnici će dobiti vrlo dobru ideju o potrebnim vještinama i kompetencijama kako bi bolje razumjeli proces prevođenja u zajednici te biti potaknuti nastaviti pronalaziti načine za daljnje poboljšanje svojih znanja, vještina i kompetencija. Također, očekuje se da će ih program osnažiti i ojačati njihovo samopouzdanje u komuniciranju i olakšavanju komunikacije u zemlji domaćinu i unaprijediti njihovo i sudjelovanje njihove zajednice te uključenost u društvo domaćina i građanski život. Nadalje, ovaj radni paket postaviti će temelje za provođenje trajnih tečajeva prevođenja u zajednici.

Ishodi učenja

Nakon sudjelovanja u obuci, sudionici će:

- Razumjeti različite pojmove povezane s praksom (prevođenje, tumačenje, interpretacija u zajednici (CI), prevođenje za javne službe, simultano prevođenje, konsekutivno prevođenje, prevođenje iz bilješke);
- Priznati CI kao alat za rješavanje komunikacijskih disrazmjera;
- Identificirati vještine potrebne za CI;

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

PLOUTOS

- Vježbati i poboljšati određene vještine prevođenja, uključujući slušanje, bilježenje, prevođenje prizora, sažimanje;
- Poznavati zakonodavstvo o CI u EU;
- Razviti temeljno razumijevanje prirode interkulture komunikacije i interkulture komunikacijske kompetencije uključujući kompetenciju neverbalne interkulture komunikacije;
- Biti upoznat i pozivati se na etiku CI;
- Razumjeti kako slušanje funkcionira, s posebnim osvrtom na tumačenje;
- Poznavati neke korisne alate za praksu prevođenja u zajednici;
- Biti informirani o mogućnostima za daljnji profesionalni razvoj.

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

Community Interpreting Training © 2023 by Foteini Apostolou is licensed under CC BY-NC-ND 4.0. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

Table of Contents

1. Uvod	10
1.1 Prevođenje: Stara praksa, nova disciplina	10
1.2 Prevođenje: Definicija	10
1.3 Načini rada.....	11
1.3.1 Simultano prevođenje	11
1.3.2 Konsekutivno prevođenje	11
1.4 Vrste prevođenja temeljene na okruženju	12
2. Uvod u prevođenje u zajednici (CI).....	13
2.1 Početci.....	13
2.2 Definicije i pojmovi	13
2.3 Znanja i kompetencije.....	14
2.4 Zaključak	16
3. Interkulturalna komunikacija <i>Louisa Desilla</i>	17
3.1 Zašto proučavati interkulturalnu komunikaciju?	17
3.2 Interkulturalna komunikacijska kompetencija	17
3.3 Neverbalna komunikacija u kulturama.....	18
4. Etički kodeks poučavanja u zajednici <i>Mette Rudvin</i>	20
4.1 Etički principi u profesijama.....	20
4.2 Prevođenje u zajednici kao uspostavljena profesija	20
4.3 Etičke dileme.....	21
4.4 Koja su važna etička načela prevođenja?	21
4.4.1 Točnost.....	22
4.4.2 Nepriistranost.....	22
4.4.3 Povjerljivost	23
5. Priprema.....	24
5.1 Uvod.....	24
5.2 Osnovne informacije	24

PLOUTOS

5.3 Fizičko okruženje	25
5.4 Informiranje i evaluacija	26
5.5 Priprema teme	27
5.6 Poznavanje termina i izrada glosara.....	28
5.7 Popis	30
6. Vještine slušanja i pamćenja	32
6.1 Uvod.....	32
6.2 Slušanje: životna/komunikacijska kompetencija	32
6.3 Pažnja, pažnja, pažnja	33
6.4 Nekoliko praktičnih savjeta.....	34
6.5 Slušanje u prevođenju	36
6.6 Uvjeti za dobro slušanje u prevođenju	37
6.7 Savjeti za aktivno slušanje: Robin Setton i Andrew Dawrant.....	38
7. Uvod u vođenje bilješki.....	40
7.1 Uvod.....	40
7.2 Praktične smjernice	40
7.2.1 Pet pitanja	40
7.2.2 Oprema (Gdje vodimo bilješke)	41
7.2.3 Selektivnost (O čemu vodimo bilješke).....	42
7.2.4 Struktura (Kako vodimo bilješke)	43
7.2.5 Simboli (Kako vodimo bilješke)	44
7.2.6 Jezik bilješki (Kako vodimo bilješke).....	45
7.3 Isporuka	46
8. Prevođenje gledanjem i sažeto tumačenje	48
8.1 Prevođenje gledanjem: Uvod	48
8.2 Proces višezadačnosti	48
8.3 Nošenje s izazovima	49
8.4 Sažimanje	50

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

Uvod u cjeline igranja uloga.....	52
Uvođenje igara uloga u obuci konferencijskog prevođenja	52
Igre uloga u ovom tečaju.....	52
9. Igra uloga 1: Prevoditeljska usluga za posao.....	52
Zadatak	52
Kandidat.....	52
Poslodavac	53
Prevoditelj	53
Materijal za konzultiranje	53
Job Interview Questions and Answers	53
10. Igra uloga 2: Prevoditeljska usluga u banci	57
Zadatak	57
Zaposlenik banke	57
Klijent.....	57
Tumač.....	Error! Bookmark not defined.
Materijali za konzultiranje	58
11. Igra uloga 3: Usluge prevođenja u NVO – Konzultacije i planiranje pokretanja poslovanja	59
Zadatak	59
Klijent.....	59
Poslovni savjetnik u NVO	59
Tumač.....	Error! Bookmark not defined.
Konzultantski materijal	61
Predložak PEST analize.....	61
12. Perspektive za kontinuirani profesionalni razvoj (CPR) u konferencijskom prevođenju (KT)	64
12.2 Izvori	64

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

1. Uvod

1.1 Prevođenje: Stara praksa, nova disciplina

Prevođenje/tumačenje se smatra pod-disciplinom studija prevođenja i interdisciplinarnim područjem, kako su sugerirali mnogi znanstvenici (Holmes, 1988; Snell-Hornby et al., 1994; Toury, 1995; Wadensjö, 1998/2013; Angelelli, 2004; Hale, 2007; Vargas-Urpi, 2011). Prvi koraci prema uspostavi studija prevođenja kao znanstvene discipline započeli su 1950-ih godina, pri čemu se nova disciplina percipirala kao odvajanje od lingvistike, gdje su fokus rasprava bile teme prevođivosti, ekvivalencije, vjernosti i točnosti, a rasprave su vođene u jasnim dualizmima: prevojivo vs. neprevojivo, doslovno vs. slobodno, formalna ekvivalencija vs. dinamička ekvivalencija, semantičko prevođenje vs. komunikativno prevođenje, itd. Sedamdesete godine označavaju pomak prema komunikativnijim pristupima (integrirani pristup, teorija skoposa), dok osamdesete godine označavaju "kulturni zaokret" u studijama prevođenja.

Kako su mnogi znanstvenici istaknuli, prevođenja je drevna praksa, s obzirom na potrebu za komunikacijom preko jezika i kultura, ali relativno nova disciplina. Simultano prevođenje kao priznata praksa uspostavljena je nakon Drugog svjetskog rata, s Nürnberškim procesima, i kroz godine se razvijalo. Brian Harris predstavlja kronološki razvoj područja - čije su različite grane razvijane u različitim razdobljima - u svom predgovoru odabranih zapisnika s prve konferencije Critical Link održane 1995. godine u Ontariju (str. 1-2); "[...] 1940-ih, 1950-ih i 1960-ih bile su [...] desetljeća konferencijskih tumača, prve grane koja je postigla univerzalno priznat status", kroz pojavu akreditacije, obuke, profesionalnog statusa, adekvatne naknade, dobrih radnih uvjeta i istraživanja; "[...] 1970-ih i 1980-ih bila su na isti način ključna desetljeća za druge dvije grane, odnosno sudsko tumačenje i tumačenje znakovnog jezika"; zaključuje svoje komentare pitanjem: "[...] hoće li 1990-e biti desetljeće medicinskih tumača i tumača za socijalne usluge?"

U ovoj uvodnoj jedinici želim pružiti kratki pregled prevođenja, što će stvoriti neki kontekst za ovaj kratki tečaj.

1.2 Prevođenje: Definicija

Nakon što smo naglasili kompleksnost procesa prevođenja i ulogu prevoditelja, trebali bismo

PLOUTOS

započeti ovaj pregled s pojašnjenjem terminologije za one koji nisu upoznati s praksom tumačenja. Za tu svrhu, biram definiciju Franza Pöchhackera iz njegove knjige "Introducing Interpreting Studies":

Tumačenje je oblik prevođenja u kojem se na temelju jednokratne prezentacije izjave na izvornom jeziku proizvodi prva i konačna verzija na drugom jeziku. (2004, str. 11, naglasak u originalu)

U ovoj definiciji, Pöchhacker pokušava razlikovati tumačenje kao odvojenu praksu, jer se često brka s prevođenjem, prikrivajući tako njezine specifične karakteristike, a to je činjenica da je riječ o jednokratnom događaju izjave, za razliku od prevođenja gdje pismeni tekst ima "opipljivo" i kontinuirano prisustvo.

Prevođenje uključuje i govorne i znakovne jezike (tumačenje znakovnog jezika) i izvodi se u različitim načinima i okruženjima, neka od kojih mogu uključivati posebnu opremu poput tumačkih kabina, slušalica, posebnih konzola, itd. U posljednjih nekoliko godina, posebno tijekom pandemije COVID-a, udaljeni oblici prevođenja su dobili na važnosti.

1.3 Načini rada

Dva glavna načina rada u prevođenju su simultano i konsekutivno tumačenje:¹

1.3.1 Simultano prevođenje

U ovom načinu rada, postoji minimalno vrijeme kašnjenja između govornika i tumača, a potonji obično radi u tumačkoj kabini s odgovarajućom opremom.

1.3.2 Konsekutivno prevođenje

Razlika između simultanog i konsekutivnog prevođenja nastala je nakon 1920-ih kada je dostupna oprema omogućila razvoj različitih oblika prevođenja. Do tada je prevođenje bilo

¹ Za detaljnu raspravu o načinima tumačenja, pogledajte Pöchhacker, 2015., str. xxviii.

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

moguće samo u konsektivnom načinu, odnosno nakon izjave.

1.4 Vrste prevođenja temeljene na okruženju

Prevođenje se diferencira na temelju okruženja u kojem se odvija. Nadja Grbić (2015, str. 371) daje kratku definiciju pojma u svojem kratkom doprinosu u Enciklopediji interpretacijskih studija Routledgea, iako priznaje da su okruženja podložna prostorno-vremenskim uvjetima: "Okruženja se mogu definirati kao društveno-prostorni konteksti interakcije u kojima se događaju prevođenja. Određeno okruženje stoga oblikuju interakcija agenata (uključujući njihove mentalne, društvene i kulturne dispozicije) i uključene lokacije (uključujući sve fizičke, materijalne strukture), koje su pod utjecajem institucionalnih uvjeta kao i širih društvenih sila".

Sljedeći popis postavki tumačenja uključen je u Enciklopediju interpretacijskih studija Routledgea (2015., str. xxviii):

Settings

Postavke utočišta	Poslovno tumačenje	Tumačenje zajednice	Konferencijsko tumačenje	Zone konflikta	Sudsko tumačenje
Diplomatsko tumačenje	Intervencija za pomoć u katastrofama	Obrazovno tumačenje	Filmsko tumačenje	Tumačenje u zdravstvu	Pravno tumačenje
Medijsko tumačenje	Mentalno zdravlje	Vojno tumačenje	Tumačenje vijesti	Postavke parlamenta	Pedijatrijske postavke
Policijske postavke	Zatvorske postavke	Psihoterapija	Religijske postavke	Govorna patologija	Talk show tumačenje
	Kazališno tumačenje	Tribunalsko tumačenje	Komisija za istinu i pomirenje		

2. Uvod u prevođenje/interpretaciju u zajednici (CI)

2.1 Početci

Prevođenje u zajednici pripada pod okrilje studija prevođenja. Brian Harrisova kronologija postavlja početak tumačenja u zajednici u 1970-ima i 1980-ima, počevši s tumačenjem u sudnici i tumačenjem znakovnog jezika. Franz Pöchhacker u svojoj knjizi "Introducing Interpreting Studies" kratko se osvrće na taj početak:

Tek je 1980-ih i 1990-ih, suočeni s rastućim komunikacijskim problemima u javnim institucijama (zdravstvo, socijalne usluge), "tumačenje u zajednici" (tumačenje temeljeno na zajednici) steklo sve veću vidljivost. Tako je tumačenje u zajednici, također nazvano tumačenjem za javne usluge (poglavito u Ujedinjenom Kraljevstvu) i kulturnim tumačenjem (u Kanadi), postalo široko novo područje tumačenja, s tumačenjem u zdravstvu (medicinskim tumačenjem, tumačenjem u bolnicama) i pravnim tumačenjem kao najznačajnijim institucionalnim područjima. (2004., str. 15, naglasak u originalu).

Sudeći prema razvoju ovog područja, možemo s pravom reći da su posljednja desetljeća doista vidjela značajan porast u znanstvenim istraživanjima tumačenja u zajednici.

2.2 Definicije i pojmovi

Dva osnovna pojma koja se odnose na ovu vrstu tumačenja su 'prevođenje u zajednici' i 'prevođenje za javne usluge', dok se mnogi drugi pojmovi više ili manje odnose na istu praksu, kako ćemo vidjeti u nastavku. Ova praksa podržava zajednice ljudi koji imaju različitu jezičnu i kulturnu pozadinu u njihovim nastojanjima da uspješno komuniciraju s javnim uslugama u zemlji, i obrnuto, s obzirom na sve veću mobilnost populacija diljem svijeta i rastući multikulturalizam i višejezičnost unutar zemalja.

Postoji niz definicija ovog koncepta, a citirat ću onu Cecilije Wadensjö, koja je 1998.

PLOUTOS

napisala knjigu "Prevođenje kao interakcija", seminalnu knjigu za "još uvijek nedovoljno teoretski istraženo područje" (Wadensjö, str. 15), koja je postavila temelje za daljnja istraživanja u ovom području, s ciljem pružanja "skupa analitičkih alata, materijala za razmišljanje i poticaja za rasprave" i "razviti teorijski model tumačenja oblikovan na relevantnoj praksi" (str. 3).

Definicija

Interpreting As
Interaction

Cecilia Wadensjö

Prevođenje koje se obavlja u susretima **licem u lice** između **službenika i laika**, koji se sastaju s određenim ciljem u javnoj instituciji, u engleskom govornom području često se naziva **tumačenjem u zajednici [...]**.

(Wadensjö, 1998/2013, str. 49, naglasak dodan)

2.3 Znanja i kompetencije

Sandra Beatriz Hale (2007, str. 177-78) daje opsežan popis znanja i kompetencija koje su potrebne prevoditelju u zajednici. Duljina popisa i broj identificiranih vještina prikazuju složenost prakse:

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

PLOUTOS

1

• **Poznavanje profesionalnih pitanja:** jasno poznavanje uloge i etičkih zahtjeva tumača u zajednici.

2

• **Napredna jezična kompetencija:** vladanje različitim registrima u oba jezika; sposobnost razumijevanja različitih regionalnih varijanti, kolokvijalizama, idiomima i slenga; široko poznavanje općeg i specijaliziranog rječnika; te adekvatan izgovor u oba jezika..

3

• **Izvrzne vještine slušanja i razumijevanja:** sposobnost aktivnog slušanja i istovremene analize teksta radi potpunog razumijevanja njegova značenja i namjere. Ovo je vrlo kompleksna vještina, budući da ovisi o mnogim faktorima.

4

• **Izvrzne vještine pamćenja:** dobro kratkoročno i dugoročno pamćenje.

5

• **Adekvatne vještine javnog govorništva:** sposobnost jasnog i glasnog govora u javnosti.

6

• **Adekvatne vještine bilježenja:** znati kada i kako bilježiti bilješke kako bi se pomoglo pamćenju i osigurala potpunost.

7

• **Napredne vještine tumačenja:** uključuju kratko i dugo konsekutivno tumačenje, simultano tumačenje i tumačenje iz vida.

8

• **Dobre vještine upravljanja:** sposobnost procjene kada je potrebno intervenirati i kako to učiniti; sposobnost koordinacije i kontrole interpretirane situacije.

9

• **Poznavanje konteksta i teme:** pozadinsko znanje o različitim postavkama i glavnim područjima tematike.

10

• **Razumijevanje ciljeva institucija u kojima se odvija tumačenje, kao i njihovih diskurzivnih praksi.**

11

• **Svijest o međukulturalnosti.**

12

• **Poznavanje teorija koje leže u osnovi prakse:** poznavanje lingvistike, sociolingvistike, pragmatike, analize diskursa, teorije prevođenja.

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

2.4 Zaključak

Prevođenje u zajednici, kao praksa koja je u sve većoj potražnji širom svijeta, suočava se s višestrukim izazovima, uglavnom zbog nevoljkosti vlada da je podrže kao nužni alat koji olakšava komunikaciju između javnih usluga i korisnika koji imaju ograničeno ili nikakvo znanje o službenom jeziku zemlje. Praksa se bori u mnogim zemljama s proturječnim ulogama, nedostatkom etičkih smjernica, niskim naknadama, ograničenim i neuređenim obukama, fragmentiranom dostupnošću usluga, među ostalim stvarima. S pozitivne strane, interes za područje je rastao u posljednjih nekoliko godina, obrazovni programi su uspostavljeni u nekoliko zemalja, praksa tumačenja u zajednici je regulirana na nacionalnoj razini u nekim zemljama, rezultirajući boljom naknadom i boljim radnim uvjetima za praktičare.

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

PLOUTOS

3. Interkulturalna komunikacija

Louisa Desilla

3.1 Zašto proučavati interkulturalnu komunikaciju?

Kao što primjećuje Jackson (2014):

Postoji mnogo imperativa za učenje o međukulturalnoj komunikaciji i utjecaju jezika na međukulturalne odnose. Zbog globalizacijskih sila, internacionalizacije, napretka u prijevozu i tehnologiji, promjenjive demografije i situacija sukoba, etička međukulturalna komunikacija sada je važnija nego ikad u povijesti naše planete. Moramo naučiti kako se prilagoditi i uspješno funkcionirati u nepoznatim okruženjima te doprinositi našem planetu na konstruktivan, miroljubiv način.

3.2 Interkulturalna komunikacijska kompetencija

Prema Chen i Starosti (2006), međukulturalna komunikacijska kompetencija je "sposobnost priznavanja, poštovanja, toleriranja i integracije kulturnih razlika". Kako ističe Jandt (2007, str. 184, u Jackson, 2014), "dobri međukulturalni komunikatori imaju snagu osobnosti (s snažnim osjećajem za sebe i socijalno su opušteni), komunikacijske vještine (verbalne i neverbalne), psihološku prilagodbu (sposobnost prilagodbe novim situacijama) i kulturnu svjesnost".

Kao prevoditelji, od iznimne je važnosti da:

1. Smatramo ljude jednakima i postupamo s njima s poštovanjem i dostojanstvom bez obzira na njihove pozadine (npr. etničku, vjersku, spolnu, jezičnu, invalidsku itd.);

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

2. Tražimo uključivanje svih glasova u međukulturnim interakcijama;
3. Pažljivo slušamo i suzdržavamo se od brzih, negativnih komentara o ponašanju ljudi iz različitih kulturnih i/ili jezičnih pozadina;
4. Strpljivo postavljamo pitanja radi potvrde namjere značenja;
5. Tražimo i pružamo verbalnu i neverbalnu povratnu informaciju kako bi osigurali da poruke budu primljene kako su namijenjene;
6. Prepoznavamo da do nesporazuma može doći zbog jezičnih i/ili kulturnih razlika;
7. Vrijednujemo međukulturnu suradnju i miroljubivo posredovanje/rješavanje sukoba;
8. Iskazujemo stvarni napor da naučimo o jeziku i kulturnim praksama ljudi koji su socijalizirani u različitim kulturnim pozadinama.

(prema Jackson, 2014, str. 22-23)

S ciljem daljnjeg razvoja ovih ključnih karakteristika i vještina etičkog međukulturnog komunikatora, u drugom dijelu ovog susreta istražiti ćemo određene aspekte neverbalne komunikacije i kako se razlikuju među kulturama, kao i upravljanje jezikom i međukulturnim sukobima.

3.3 Neverbalna komunikacija u kulturama

Kako ističe Jackson (2014, str. 99), "učenje učinkovite i primjerene komunikacije u međukulturnim interakcijama zahtijeva poznavanje i verbalnih i neverbalnih sustava kodiranja. Baš kao što naši verbalni obrasci ponašanja utječu na kulturni proces socijalizacije, mnoge od naših neverbalnih radnji su pogođene našom kulturnom pozadinom".

Zašto proučavati neverbalnu komunikaciju? Neki znanstvenici vjeruju da je to najmoćniji oblik komunikacije (Jackson, 2014). Primjerice, psiholog Albert Mehrabian (1982) procijenio je da se 93% značenja prenosi putem neverbalnih komunikacijskih kanala/sustava poput:

- ✚ Paralingvistike (vokalni znakovi)
- ✚ Kinezike (tjelesno kretanje, izrazi lica)
- ✚ Okulesike (kontakt/pokreti očiju)
- ✚ Proksimike (društvena udaljenost)
- ✚ Haptike (dodir)
- ✚ Olfaktika (miris)

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

- ✚ Fizički izgled i artefakti
- ✚ Kronemika (vrijeme)

(Jackson, 2014, str. 109)

Nedavno, istraživači su sugerirali da je ova brojka precijenjena (npr., Matsumoto & Hwang, 2012). Ipak, većina se slaže da je značajan dio naše komunikacije neverbalan. Treba naglasiti da navedeni neverbalni kodovi:

- ✚ Mogu biti prirođeni ili naučeni
- ✚ Mogu biti namjerni ili slučajni
- ✚ Mogu biti univerzalni ili specifični za kulturu
- ✚ Mogu se različito koristiti u različitim kulturama
- ✚ Ovisе o kontekstu.

(Jackson, 2014, str. 102-118)

Osim toga, neverbalni jezik može se koristiti, između ostalog, kako bi se prikazale emocije, zamijenile/ponovile/istaknule verbalne poruke, prenijele neugodne poruke i regulirale interakcije (Jackson, 2014, str. 102-118).

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

4. Etički kodeks poučavanja u zajednici

Mette Rudvin

4.1 Etički principi u profesijama²

Sve "klasične" profesije (posebno one vezane uz pravo, medicinu i teologiju) imaju jasno definirane ideje o etici; zapravo, ključno je da imaju artikulirani skup etičkih načela izraženih u formalnom etičkom kodeksu. To posebno vrijedi za profesije koje donose odluke o životu i smrti ili odluke koje duboko utječu na živote ljudi. Profesija medicine - koja može potencijalno nanijeti veliku štetu kao i dobro - treba skup etičkih smjernica upravo kako bi pomogla ljudima da donose važne korisne odluke, ali i kako bi izbjegla nanijeti štetu. Što je veći potencijal štete koju profesionalac može nanijeti, to je veća potreba za profesionalcima - i profesijom - za skupom smjernica koje će im pomoći da izbjegnu nanijeti štetu.

Bilo da se svaka stavka etičkog kodeksa smatra potpuno normativnom ili više kao smjernicom (ili negdje na spektru od pravno obvezujućeg do 'jednostavno' preporuke) će varirati ovisno o slučaju. Gdje je etika pravno obvezujuća (na primjer, 'ne uzrokovati smrt' ili 'ne prisvojiti tuđu imovinu'), konačno je pitanje odlučivanja za tribunale i sudove ako i kada dođe do dileme (vidi niže). Ove situacije dovode do klasičnih dilema poput "problema tramvaja": je li 'bolje' aktivno ubiti jednu osobu kako bi se spasilo mnogo života?

4.2 Prevođenje u zajednici kao uspostavljena profesija³

Uspostavljene, tradicionalne profesije - poput pravnih i medicinskih - imat će čvršće i jasnije propisane etičke kodekse od novijih i manje organiziranih profesija. Prevođenje u zajednici još uvijek nije potpuno razvijena profesija, stoga su etički kodeksi još korisniji kako bi se donosile odluke i opravdavale teške odluke. Postoji mnogo razloga zašto tumačenje u zajednici još uvijek nije (potpuno) uspostavljena profesija, posebno činjenica da je postala

² Za opsežnu opću raspravu pogledajte seminalni volumen iz 1994. godine autorstva Freidsona.

³ Važno je spomenuti pojam "tumačenje dijaloga": pod tumačenjem dijaloga jednostavno mislimo na način jednostavnog konzekutivnog tumačenja između dvije ili više osoba koje sudjeluju u dijalogu (razgovoru) na dva ili više jezika, a koji prevodi (usmeno) tumač. Općenitije o tumačenju u zajednici pogledajte Hale 2007, Corsellis 2008, Angelelli 2004. O tumačenju u zajednici kao nastaloj profesiji pogledajte Pöchhacker 2004; Pöchhacker i Schlesinger 2002; Wadensjö, 1998; Mikkelson 1996 i 1999; Roberts et al 2000. O tumačenju u zajednici u okviru profesija, pogledajte Mikkelson i Jourdenais 2015; Rudvin 2015.

PLOUTOS

prepoznata u široj zajednici i u akademskim krugovima vrlo nedavno, od 1980-ih godina. Neki od ovih razloga imaju veze s tumačenjem u zajednici koje se smatra "prirodnim vještinama" koje svatko s pravim jezičnim kombinacijama može obavljati.

Etički kodeks je koristan vodič koji pruža prevoditeljima pravila, strategije i postupke koje trebaju slijediti kako bi najbolje predstavljali svoju ulogu, ponašali se profesionalno prema svojim klijentima i postavili standard za dobrobit vlastite prakse. Budući da profesija prevoditelja u zajednici često nedostaje valjana obvezna prethodna obuka, etički kodeksi pomažu profesionalcima u donošenju izazovnih odluka i pomažu im da opravdaju teške odluke. Oni služe kao direktan i stalni podsjetnik na etičke kriterije koje svaki profesionalni prevoditelj treba poštovati.

4.3 Etičke dileme

Imamo tendenciju kategoriziranja domena javnog i privatnog života u uredne dijelove kako bismo lakše i glađe povezivali s ogromnom složenošću, povezanošću i "neredom" ljudskog života. To nam pomaže stvarati red i urednost u ogromnosti života i procesuirati preveliku količinu informacija i stalno donošenje odluka kojima smo izloženi svakoga dana. Klasificiranje i kategoriziranje može smanjiti nijanse ljudskog ponašanja i društva, ali je ipak potrebno kako bismo ga ne preplavili. Međutim, postoje trenuci kada će ta složenost isplivati i dovesti nas u situaciju u kojoj je teško donijeti korisne odluke. Ponekad moramo odabrati put manje štete, ili jednostavno priznati da nema savršenog rješenja. Mnoge od ovih situacija, frustrirajuće i stresne kako za nas pojedince tako i za nas kao profesionalce, mogu se pojaviti kao "dileme". Dobro definirana etika pomaže nam, kao profesionalcima, upravo da se uhvatimo u koštac s tim teškim situacijama i donesemo odluke s manje anksioznosti.

4.4 Koja su ključna etička načela prevođenja?

Tri osnovna etička načela prevođenja u većini etičkih kodeksa su Točnost, Nepristranost i Povjerljivost (vidi npr. Hale 2007). Sljedeće poveznice primjeri su dva široko korištena etička kodeksa u pravnom sektoru i medicinskom sektoru, koji oboje ističu - kao i većina etičkih kodeksa - ta tri osnovna načela.

- **National Association of Judiciary Interpreters & Translators Code of**

www.PlutosProject.org

[PlutosProject](#)

[PlutosProject](#)

[PlutosProject](#)

Ethics and Professional Responsibilities <https://najit.org/wp-content/uploads/2016/09/NAJITCodeofEthicsFINAL.pdf>

- **The National Council on Interpreting in Health Care. Working Papers Series (NCIHC)**
<https://www.ncihc.org/assets/documents/publications/NCIHC%20National%20Code%20of%20Ethics.pdf>

4.4.1 Točnost⁴

Glavna etika svih prijevodnih aktivnosti, po mom mišljenju, je točnost, odnosno obveza da se tekst prevede što točnije moguće, prema najboljim sposobnostima i u mjeri u kojoj to dopušta kontekst (i jezični par). Tumačenje mora biti vjerno izvornom tekstu i ne smije izostavljati, dodavati, uređivati ili uljepšavati sadržaj (uključujući uvredljiv i vulgaran sadržaj). Gdje je to moguće, trebaju se prenijeti i neverbalni znakovi radi olakšavanja razumijevanja.

Točnost se može opisati kao 'ugovor' između tumača i klijenta, između prevoditelja i izvornog teksta, između tumača i tekstualnog/prijevodnog procesa te između tumača i profesije. A u središtu etike točnosti leži šira društvena etika iskrenosti, istinitosti i lojalnosti - u smislu održavanja 'ugovorne' veze između uključenih osoba i stvaranja odnosa povjerenja; lojalnost se temelji upravo na sposobnosti stvaranja povjerenja.

4.4.2 Nepristranost

Osnovno načelo nepristranosti zahtijeva da prevoditelj bude nepristran, objektivan i nepristran, koliko je to moguće. On/ona ne smije zauzimati strane ni s jedne strane ni s druge, davati savjete ili mijenjati sadržaj onoga što je rečeno. Čak i najprofesionalniji prevoditelj je ljudsko biće, i može biti teško ne reagirati na sadržaj onoga što je rečeno. Međutim, ta reakcija ne bi trebala biti otvoreno izražena. Često je preporučljivo da prevoditelj ne prevodi za prijatelje ili rođake, gdje je rizik od pozitivne ili negativne pristranosti znatno povećan. Međutim, prevoditelj može upozoriti uključene osobe ako se

---

⁴ Pogledaj Rudvin 2019.

PLOUTOS

javlja nesporazum iz jezičnih ili kulturnih razloga. Također je važno zapamtiti da prevoditelj nije odgovoran za ono što je rečeno! Ako dođe do sukoba interesa, prevoditelj bi trebao napustiti sesiju.

4.4.3 Povjerljivost

Pod "povjerljivošću" podrazumijevamo ne otkrivanje informacija koje se pojave tijekom tumačene sesije. Održavanje povjerljivosti ključno je jer stvara povjerenje između sugovornika; kako institucije tako i strani govornici moraju moći vjerovati tumaču ne samo da će prevesti točno, već i da neće ponoviti privatne informacije. Dužnost je prevoditelja da ne otkriva nikakve profesionalne ili osobne probleme. Postoje iznimni slučajevi u kojima se povjerljivost može prekršiti kako bi se zaštitile osobe, kao što su slučajevi koji ugrožavaju život.

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

5. Priprema

5.1 Uvod

Priprema je nužna za sve prevoditeljske zadatke. Sylvia Kalina, u svom radu o Pripremi u Enciklopediji prevoditeljskih studija Routledgea, počinje izjavom da "[p]riprema za prevoditeljski zadatak ključni je element kvalitete u svim vrstama prevođenja" (2015, str. 318). Što je prevoditelj bolje pripremljen, to je komunikacijski proces uspješniji i besprijekorniji. Kao što vrlo pronicljivo navodi Luigi Lucarelli u svom kratkom eseju "Savjeti za pomoć prevoditeljima u pripremi za vaš sastanak" (2016), obraćajući se organizatorima događaja.

Priprema je nevidljiv rad koji doprinosi uspjehu sastanaka velikih i malih - i jedan od glavnih razloga zašto se prevoditelji često čuju, ali ih zapravo ne primjećuju.

Razina važnosti koja se pridaje pripremi bila je očita u AIIC studiji opterećenja iz 2002. godine, gdje je nedostatak pripreme bio jedan od tri glavna čimbenika stresa za konferencijske prevoditelje (str. 123).

5.2 Osnovne informacije

Priprema za određeni zadatak počinje od osnova. Zora Jackman, autorica letka CIOL-a "Priprema za prevođenje u javnim službama", savjetuje praktičarima da potraže osnovne informacije poput datuma, vremena, lokacije i očekivanog trajanja, naknade; prevoditelji također moraju osigurati da znaju koji će jezik ili dijalekt biti potreban, kako bi bili sigurni da imaju jezične vještine za posao (Jackman, 2020, str. 3-4). Jackman sugerira da bi također trebali znati ime(klijenata/korisnika), u slučaju sukoba interesa. Međutim, nisam siguran/a da se te informacije mogu otkriti u svim slučajevima. Konačno, prevoditelj traži kontaktne podatke za klijenta i osobu koju treba pronaći po dolasku (Jackman, 2020, str. 4).

Jackman to prezentira u obliku liste pitanja (str. 5), prilagođeno ovdje u grafičkom prikazu:

Kada i kako ću biti potreban?	Pričam li točan jezik i dijalekt?	O čemu radi u zadatku?
Koje je ime govornika drugog jezika?	Jesam li se složio/a s naknadom i uvjetima plaćanja i je li to potvrđeno pismeno?	Imam li s sve potrebne kontaktne informacije?
Gdje idem (bolnica, policijska postaja, kućna posjeta, odvjetnički ured); jesam li već bio tamo?	Tko će sudjelovati u interpretacijskoj sesiji (pacijent/doktor, socijalni radnik/roditelj, žrtva zločina/policijски službenik, itd.)?	O čemu će se pričati?

5.3 Fizičko okruženje

Nakon što se dobiju osnovne informacije, prevoditelj treba znati okruženje u kojem će prevoditi. Pod okruženjem ne mislimo samo na širi kontekst u kojem ćemo prevoditi, npr. zdravstvo, pravo, azil, obrazovanje, itd., već i na fizičko okruženje. Trebamo znati gdje je naša zadaća, kako tamo doći, koliko će nam trebati (uzimajući u obzir vrijeme dana i probleme s parkiranjem - parkirališne mogućnosti, udaljenost od zadatka - ako idete automobilom na zadatak), čak i fizički prostor zadatka, ako ga možemo posjetiti unaprijed. Ako ne možemo posjetiti mjesto unaprijed, moramo osigurati dovoljno vremena za eventualne neočekivane kašnjenja. Primjerice, sudovi mogu biti složene strukture koje može biti teško snalaziti; stoga, znati poseban ured gdje će vam biti potrebne usluge i gdje se taj ured nalazi u sudnici ključne su informacije koje će nas osloboditi dodatnog nepotrebnog stresa na dan zadatka.

PLOUTOS

Posjete mjestu također mogu poslužiti i drugim svrhama, kako vidimo iz prijedloga Anne Corsellis za "posjete promatranja [za studente] mjestima gdje će se vjerojatno odvijati prevoditeljski zadaci" (str. 159-160); njezini prijedlozi za te posjete također mogu pomoći za stvarne zadatke:

Pripremite se za posjet u smislu stjecanja razumijevanja osnovnih termina, uloga ljudi koji rade u usluzi i kako ih prepoznati, sustava prijevoza [...]

Popunite tablicu s činjenicama i napravite vlastite bilješke tijekom posjeta

Doprinesite raspravi nakon sastanka o sljedećim pitanjima: terminologija (uključujući akronime i neformalnu terminologiju te njihove ekvivalente na drugom jeziku), sigurnosne mjere i odjeća (npr. kada prevoditelji moraju nositi masku ili odijelo u medicinskim situacijama i kako ih staviti).

5.4 Informiranje i evaluacija

Kao što vidimo u aktivnostima koje predlaže Corsellis, proces uključuje sesiju informiranja prije posjeta i sesiju evaluacije nakon posjeta.

Sesije informiranja i evaluacije - ne samo prije i poslije posjeta lokaciji, već i prije i poslije zadatka - mogu biti korisne za prevoditelje koji rade za organizacije koje zapošljavaju timove prevoditelja, poput nevladinih organizacija koje rade s migrantima. U tim slučajevima, prevoditelji - koji često prate migrante u različitim okruženjima - mogu biti informirani od strane iskusnih kolega ili osoblja organizacije na sesiji informiranja o zadatku i prikupiti sve potrebne informacije unaprijed. Čak i ako organizacija ne pruža ovu vrstu sastanaka, praktičari i dalje mogu prikupiti mnogo informacija kontaktirajući iskusnije kolege kako bi zatražili informacije i smjernice.

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

Jednako vrijedne bile bi i sesije evaluacije organizirane nakon zadataka, u duhu prijedloga Sylvie Kaline za aktivnosti nakon procesa kao dijela pripremnog procesa. Kroz ove sesije, cijeli tim bi bio upoznat s eventualnim poteškoćama, neuspjesima, posebnom terminologijom, savjetima za lakše prilagođavanje određenoj vrsti zadatka, itd. Ovo bi također potaknulo suradnju u timu, solidarnost, grupnu podršku i rezultiralo poboljšanom izvedbom.

5.5 Priprema teme

Robert Setton i Andrew Dawrant daju sljedeću tablicu s prijedlozima za pripremu teme u svojoj knjizi Konferencijsko tumačenje: Potpuni tečaj (2016., str. 341):

Priprema teme

Prvo jasno shvatite osnovne informacije i glavne elemente. Ako nemate predznanje o području teme, počnite s npr. knjigama "For Dummies", "Kako stvari funkcioniraju", online vodičima, Wikipedia člancima itd. kako biste stekli osnovno razumijevanje.

Budite znatiželjni o svemu. Interes dolazi s otkrićem, kao što i "apetit dolazi s jelom", i pomaže u boljem učenju.

Počnite s materijalom na vašem A jeziku kako biste brže upoznali nepoznatu temu.

Odaberite nekoliko kvalitetnih izvora (tekstova) umjesto nasumičnog pregledavanja: vaša internetska pretraga vjerojatno će rezultirati tisućama rezultata koji nisu poredani prema jasnoći, relevantnosti, dostupnosti ili razini detalja. Vrijeme koje utrošite na odabir nekoliko kvalitetnih izvora u ovoj fazi dobro je utrošeno.

Nemojte zanemariti postojeće gotove izvore dvojezične (ili višejezične) terminologije poput tematskih rječnika (online ili u knjigama - ponekad u prilogu knjige o predmetu), tematskih

PLOUTOS

vizualnih enciklopedija, možda čak i udžbenika za posebne svrhe.

Nemojte zamijeniti terminologiju sa znanjem. Nemojte biti prevoditelj koji zna kako izreći sve, ali ne zna što to znači. Na primjer, da biste prenijeli govor o "razduživanju" na drugi jezik, prvo morate znati što je poluga. Što je točno? Kako se izračunava? Je li to dobro ili loše? Što točno znači razduživanje? Tko mora to učiniti i na koji način? Koliko? Je li lako/teško to učiniti? Kakve će biti posljedice? itd.

Napravite rječnik koji je logički sortiran po odjeljku/podtemi i abecedno. Zapamtite ga i koristite ga da biste se redovito testirali: vježbajte brzo izgovarati tehničke termine, idući naprijed i natrag kroz rječnik pokrivajući jedan stupac, i idući i od jednog jezika do drugog, a zatim ponovno natrag..

Kada ste upoznati s područjem i pripremili te zapamtili dobar rječnik, obavite puno prevođenja gledanjem relevantnih tekstova koje ste prikupili kako biste dodatno "zagladili" put.

Naučite koristiti tehnologiju za upravljanje dokumentima, znanjem i terminima. Dokumenti su sada odmah dostupni, mogu se označiti i nude potpuno pretraživanje teksta preko oblaka; i postoje specijalizirani softveri za terminologiju dostupni za tumače..

Tablica je namijenjena konferencijskim tumačima, ali može vrlo dobro funkcionirati i u javnom uslužnom tumačenju.

5.6 Poznavanje termina i izrada glosara

Andy Gillies, na svojoj web stranici o kontinuiranom profesionalnom razvoju za prevoditelje, navodi nekoliko razloga za izradu glosara koji idu dalje od potrebe za popisom riječi:

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

1. Učenje o stvarima

2. Aktivacija

3. Pretraživanje pojmova za vrijeme posla

4. Dugoročno pamćenje

5. Priprema za idući put

Gillies također daje vrlo korisne savjete o tome kako izraditi glosar, s informacijama o različitim kategorijama koje mogu biti korisne za prevoditelja, poput konteksta reference, značenja pojma u određenom kontekstu, izvora, pa čak i datuma pretraživanja informacija. Primjer koji pruža vrlo je koristan kao prototip za glosar tumača:

EN	DE	subject	detail	
open cast	Tagebau	mining		EMCEF Coal mines committee cte other than cc
open-cast mining		mining		UEN Study days on Energy - Europarl/Cracow
operational tailings disposal facility		mining	waste	
ore (archaic)/ precious metals (fig.		mining		
orogenic belt, fold belt		mining	geology	
pneumatic charging machine	Sprengstofflademaschine	mining	explosives	Risks Associated with the use of Free Steered
potash	Kali	mining	geology	EMCEF Coal mines committee cte other than cc
potassium salt	Kalisalz	mining	chemicals	SCOEL Scientific Committee for Occupational E
price undertaking (importers to eu	Preisverpflichtung	mining		EMCEF Coal mines committee cte other than cc
prills	Sprengstoffklumpen	mining	explosives	Risks Associated with the use of Free Steered
relief hole		mining		
rock removed from coal face (coal f		mining		ITRE mission shale gas - Jaworzno Warsaw/ 2c
ruggedised emulsion explosive	widerstandsfähig	mining	explosives	Risks Associated with the use of Free Steered
sandstone	Sandstein	mining	geology	
security of energy supply		mining		ECSC consultative committee - CEC /JMO
shale		mining	geology	ECSC consultative committee - cercle municipa
shot firer		mining	explosives	
Sjostadt / mining waste #		mining		Sjostedt / mining waste

PLOUTOS

Kategorije koje predlaže uključuju sljedeće:

1. Ne samo riječi
2. Značenje
3. Kontekst
4. Izvor
5. Datum
6. Bilježi samo ono što je zapravo na sastanku

5.7 Popis

Kao što popisi mogu biti spas za život prije polaska na zadatak, želio bih završiti ovu jedinicu popisom predloženim od strane Jackman-a (2020., str. 7), kao "torbom za hitne slučajeve" prevoditelja, u slučaju da prevoditelj mora ići na zadatak u zadnjem trenutku. Ispod možete pronaći popis u obliku tablice:

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

Moja identifikacijska iskaznica prevoditelja (ili drugi oblik identifikacije)

Kontakt podaci osobe koja je rezervirala i adresa mjesta događanja

Blok za bilješke i olovke

Nešto sitnog novca (za parkirališta, automate ili cestarine)

Užina i voda (dan bi mogao biti dug)

Mali, specijalizirani dvojezični rječnik i moji relevantni glosari

Pisane verzije često korištenih govora i dokumenata, npr. izjava o pristanku, osobno predstavljanje, itd. (s prijevodima ...)

Rezervni obrasci zahtjeva

Nešto da radim dok čekam (knjiga ili magazin, da odmorim od mobilnog ekrana)

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

6. Vještine slušanja i pamćenja

6.1 Uvod

Vještine slušanja i pamćenja od najveće su važnosti u prevođenju, pri čemu je napor slušanja, da upotrijebimo Gileov izraz, sastavni dio svih načina prevođenja. To je vidljivo iz brojnih smjernica, vježbi i prijedloga dostupnih u različitim izvorima, za poboljšanje vještina slušanja i pamćenja prevoditelja, od kojih ćemo neke ovdje spomenuti.

Međutim, slušanje je prije svega vrlo složen i fascinantno proces, pa bih želio započeti ovu lekciju stavljajući je u kontekst kroz neke teorijske uvide koje smatram prilično prosvjetljujućim.

6.2 Slušanje: životna/komunikacijska kompetencija

Akustični modalitet koristi se „za stalno praćenje svijeta oko nas“ budući da je „uho stalno otvoreno za primanje zvučnih valova, čak i dok spavamo“ (Imhof, 2010., str. 100); ono što je još zanimljivije i impresivnije jest da taj proces počinje čak i prije nego što se rodimo: „Istraživači su otkrili da tijekom posljednjeg tromjesečja trudnoće fetus aktivno obrađuje dolazne slušne informacije i može jasno razlikovati glazbu, jezik i druge zvukova“ (Worthington & Fitch-Hauser, 2018., str. 5).

Na kritičnu ulogu slušanja ukazuje i knjiga Slušanje: procesi, funkcije i kompetencija, gdje autori iz uvoda naglašavaju važnost slušanja ne samo kao kritične komunikacijske kompetencije, već kao životne kompetencije: „Jedan od razloga zašto vjerujemo Slušanje je kritična životna kompetencija jer je temeljna za sve ostale komunikacijske kompetencije – govor, pisanje i čitanje. Od ovih kompetencija, slušanje je prva komunikacijska vještina koju stječemo i koristimo. [...] Naposljetku, vaša sposobnost da 'govorite, čitate, pišete i rasuđujete' ovisi o vašoj sposobnosti slušanja“ (Worthington & Fitch-Hauser, 2018., str. 4-5).

Kao komunikacijska kompetencija, omogućuje nam uspostavljanje odnosa, ako 'odlučimo' slušati: "Jedini način na koji možemo razviti značajne odnose unutar naših obitelji, zajednica i diljem kontinenta je učinkovito slušanje. [...] ovo zahtijeva da svaki pojedinac usmjeri svoju pozornost na zadatak boljeg razumijevanja stavova, vrijednosti, potreba i orijentacija kolega u komunikaciji" (Brownell, 2010., str. 151). Dakle, kroz "učinkovito" slušanje mogu

PLOUTOS

se formirati smisleni odnosi, a ono što to uključuje za autore je razumijevanje stavova, vrijednosti, potreba i orijentacija drugih.

6.3 Pažnja, pažnja, pažnja

U svojoj knjizi *The Overflowing Brain: Information Overload and the Limits of Working Memory*, Torkel Klingberg citira priču iz *Tri stupa zena* kako bi istaknuo važnost koja se pripisuje vježbanju pažnje u povijesti, problemu koji su nedavno ponovno razmotrili istraživači u sveučilišta u svijetu (2009., str. 130-136):

Jednog je dana čovjek iz naroda rekao zen učitelju Ikkyu: "Učitelju, hoćeš li mi, molim te, napisati neke maksime najveće mudrosti?" Ikkyu je odmah uzeo svoj kist i napisao riječ za "**Pažnja**". "Je li to sve?" upita čovjek. "Nećeš li još nešto dodati?" Ikkyu je zatim dvaput napisao: "**Pažnja. Pažnja.**" "Pa," primijetio je čovjek prilično razdraženo, "stvarno ne vidim mnogo dubine ili suptilnosti u onome što ste upravo napisali." Zatim je Ikkyu napisao istu riječ tri puta u nizu: "**Pažnja. Pažnja. Pažnja.**" Napola ljut, čovjek je upitao: "Što uopće znači ta riječ '**Pažnja**'?" A Ikkyu je nježno odgovorio: "**Pažnja znači pozornost.**"

Kao što naslov njegove knjige sugerira, Klingbergu je sve teže ispoljavati kontroliranu pozornost, s obzirom na sve veći pritisak na radnu memoriju u našem društvu, kao što je "njegov sve veći broj složenih tekstova i uputa, njegova sve zapanjujuća tehnologija, njegova simultana situacijama i njegov beskrajni tok najnovije verzije softvera" (str. 136).

Važna veza između pažnje i radnog pamćenja, dominantne paradigme u kognitivnoj psihologiji, u središtu je instrumenta Laure Ann Janusik Conversational Listening Span (CLS) (Janusik, 2007., str. 142):

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

U osnovi, Radna memorija zamijenila je kratkotrajnu memoriju i postavila dvostruki sustav zadatka koji uključuje funkcije obrade i pohrane [...]. Funkcija obrade sinonim je za pažnju, a funkcija pohrane sinonim je za memoriju. Pažnja se dodjeljuje, a resursi koji se ne koriste za pažnju dostupni su za pohranu. **Ukratko, RM je dinamički sustav koji se ne koristi samo za premještanje podražaja i kasnije razumijevanje iz i u dugotrajnu memoriju, već i kao način stvaranja novih značenja.** (naglasak dodan)

6.4 Nekoliko praktičnih savjeta

Ova otkrića često nalaze izražaj u praktičnim savjetima za bolje vještine slušanja, obično pronađenim u popularnoj literaturi.

Na primjer, istraživači su istraživali osobine za koje se vjeruje da ima dobar slušatelj. Imhof, na temelju pregleda relevantne literature, iznosi sljedeće karakteristike slušatelja:

lingvistička kompetencija tokom cijelog životnog vijeka

prethodno znanje

prethodna vježba

kulturološka pozadina i cijenjenje slušanja

samoregulacija i kompetencije samopraćenja

ciljevi, motivacija i emocije

Iz ovog popisa jasno je da se Imhof ne usredotočuje na trenutak slušanja, već na ono što

PLOUTOS

pojedinaac nakuplja tijekom godina, u smislu vještina, znanja, prakse, kulturološke pozadine te njihova stava prema životu. To znači da se vještine slušanja razvijaju i evoluiraju tijekom našeg života, a poboljšanje u kratkom vremenskom periodu može biti malo.

Imhof (2010, str. 100-109) također ističe određene osobine koje su od velike važnosti za zadržavanje i prisjećanje važnih informacija tijekom slušanja, poput namjere, odabira, organizacije i integracije informacija.

Amy Rogers, u svojem popularnom djelu "*Budi učinkovit komunikator: Učenje slušanja*", daje popis dobrih i loših navika u slušanju (2022., str. 22):

Loše navike

Često pogledavanje sata ili telefona dok netko razgovara s vama.

Zijevanje

Prekidanje postavljanjem pitanja

Slanje poruka, pregledavanje društvenih medija ili igranje s nakitom ili kosom na ometajući način.

Osuđivanje govornika prije nego što imaju priliku završiti govor.

Dobre navike

Održavanje kontakta očima s govornikom

Kimanje glavom i izražavanje odgovarajućim mimikama (na primjer, osmijeh kada je priča sretna ili izgledanje zabrinuto kada prijatelj dijeli loše vijesti)

Čekanje da govornik zastane kako bi postavili pitanja

Mirno sjedenje ili stajanje

Dopuštanje govorniku da dovrši govor prije osuđivanja

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

Ne provjeravanje značenja iza riječi govornika i umjesto toga nagađanje što su zapravo mislili.

Ponavljanje onoga što govornik kaže novim riječima radi provjere značenja.

Također postoje brojni alati za samoprocjenu dostupni na internetu ili u relevantnim djelima, kako u znanstvenoj tako i u popularnoj literaturi, koji mogu procijeniti sposobnost slušanja i neizravno pružiti smjernice za poboljšanje vještina slušanja; neki primjeri su Debra Worthington, Graham Bodie i Christopher Gearhart: The Listening Styles Profile Revised (LSP-R) (kako je predstavljen u djelu Debra Worthington i Margaret Fitch-Hauser u Listening: Processes, Functions and Competency (2018, str. 77-78)); Graham Bodie: The Active-Empathic Listening Scale (AELS) (kako je predstavljen u djelu Debra Worthington i Margaret Fitch-Hauser u Listening: Processes, Functions and Competency (2018, str. 81)); John Daly, Anita Vangelisti i Suzanne Daughton: "Conversational Sensitivity Scale" (kako je predstavljen u djelu Debra Worthington i Margaret Fitch-Hauser u Listening: Processes, Functions and Competency (2018, str. 84)); Rebecca Z. Shafir's test u njenom djelu The Zen of Listening: Mindful Communication in the Age of Distraction (2011/2000, str. 27-29), Nixaly Leonardo, test u njenom djelu: Active Listening Techniques: 30 Practical Tools to Hone Your Communication Skills (2020), online test "Koliko su dobre vaše vještine slušanja?" na www.mindtools.com, ili "Test vještina slušanja" na www.psychologytoday.com.

6.5 Slušanje u prevođenju

Razina pažnje za prevoditelja mora biti, razumljivo, na maksimumu tijekom cijele njegove/ njene izvedbe; čak i 'gubitak' malene jedinice u izjavi može dovesti do značajnog gubitka značenja. Unatoč činjenici da tumačimo značenje govornika, a ne njegove/ njene riječi, moramo čuti, 'prevesti', analizirati sve kako bi to značenje bilo jasno. Iz tog razloga, tumački treneri i stručnjaci često potiču studente na aktivno slušanje.

Bez obzira na termin koji koristimo za slušanje u prevođenju, to je dijaloški tip slušanja, kako bi se koristili James Floydov terminologijom koju smo vidjeli gore, "otvaranje prema drugom, 'prisutnost' u smislu pažnje, [...] inkluzivni stav, gdje slušatelj pokušava razumjeti govornika što je više moguće" (2010., str. 128-131).

Očito je da ovaj tip slušanja pretpostavlja niz elemenata koji moraju biti prisutni da bi

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

komunikacijski proces bio uspješan. Možemo shvatiti da je ovo dodatno komplicirano u tumačenju, budući da se dodaju dodatni elementi za prijenos značenja s jednog jezika na drugi.

U Modelima napora za simultano tumačenje, slijedno tumačenje i za prevođenje s gledanja Danièle Gile predstavlja "Napor slušanja" ili Napor slušanja i analize, koji se sastoji "od svih operacija orijentiranih na razumijevanje, od podsvjesne analize zvučnih valova koji prenose govor izvornog jezika koji stižu do ušiju tumača do identifikacije riječi do konačnih odluka o 'značenju' izjave" (str. 160).

6.6 Uvjeti za dobro slušanje u prevođenju

Bitan dio procesa slušanja, kao što smo vidjeli ranije u ovom jedinici, jest kvaliteta ulaznih podataka. Gile također komentira "čimbenike govornika", poput govornikovog glasa i izgovora, prosodije, brzine izlaganja (2009., str. 200), koji utječu na kvalitetu prevođenja.

U Cjelini 6 o načinima prevođenja u Priručniku za prevođenje u postupcima azila, autorice Ursula Stachl-Peier i Sonja Pöllabauer spominju nužne uvjete (kako od strane govornika tako i od strane tumača) kako bi uspješno slušanje bilo moguće, pozivajući se na Ulricha Kautza u njegovom Handbuch Didaktik des Übersetzens und Dolmetschens [Priručnik za didaktiku prevoditelja i tumača] (2017., str. 87, naglasak u originalu):

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

Nema **ometanja** poput razgovora drugih ljudi ili pozadinske buke.

Govornik govori **dovoljno glasno** da ga tumač jasno čuje.

Izgovor govornika je razumljiv: govornik nema govornu manu, nema jak naglasak i dobro vlada jezikom koji koristi.

Prevoditelji moraju biti **u dobrom fizičkom i mentalnom stanju** kako bi mogli koncentrirano obavljati zadatak slušanja.

6.7 Savjeti za aktivno slušanje: Robin Setton i Andrew Dawrant

Osim ovih osnovnih uvjeta, napor slušanja implicira svjesni napor prevoditelja, kako smo vidjeli ranije. Budući da "radna memorija doista može biti trenirana" (Klingberg, 2009, str. 124) i može dovesti do poboljšanog razumijevanja, kao što smo vidjeli u odjeljku 6.2, želio bih završiti ovu jedinicu s nekim prijedlozima za poboljšanje naše radne memorije prema Robin Settonu i Andrewu Dawrantu.

U svom knjizi "*Conference Interpreting: A Complete Course*", autori (2016., str. 87) sugeriraju načine za poboljšanje vještina aktivnog slušanja, tako da prevoditelj ima "strukturirani, koherentni mentalni model, s bogatim kodiranjem značenja govornika, detalja i željenih komunikacijskih učinaka".

Aktivno slušanje: Pomagala za pamćenje

Povećajte koncentraciju.

Mobilizirajte znanje o predmetnoj materiji i komunikacijskoj situaciji.

PLOUTOS

Iskoristite što više značenja iz ulaznih podataka: analizirajte što govornik misli i kako se to uklapa u govor.

Mentalno obradite informacije koristeći različite načine iskustva za bogato kodiranje.

- Vizualno: Vizualizirajte mentalnu scenu onoga što govornik opisuje, koristeći prostornu reprezentaciju gdje je to moguće i prikladno.
- Verbalno: Oznakite svaku točku (slijed ideja, 'odjeljak') kratkom oznakom, riječju ili frazom - pretečom bilježenja. Ovo se može snažno kombinirati sa spatializacijom, dodjeljujući svaku oznaku jednom prstu ili lokaciji u mentalnoj karti govora (usp. Yates 1966; Spence 1984).
- Prediktivno: Pokušajte predvidjeti kamo govornik ide i što će sljedeće reći.
- Kognitivno: Povežite ono što govornik govori sa svojim vlastitim znanjem.
- Perceptivno i emocionalno: Pokušajte doživjeti ono što govornik govori kroz različite osjetila ('osjetiti' miris pečenog kroasana; ili kada čujete "feminizacija siromaštva", zamislite i suosjećajte sa ženama koje su ostale u ruralnim selima).
- Kritičko: Registrirajte svoju vlastitu reakciju na ono što govornik govori (suglasni? nesuglasni? je li to logično?).
- Projektivno: Zamislite kako će publika reagirati.

Razdijelite govor u blokove ili točke i zabilježite veze i poveznice.

Stvorite mentalnu mapu/outline govora.

Kako možemo razumjeti iz ovih prijedloga (mobilizirajte svoje znanje o predmetu, anticipirajte što će govornik reći, budite kritični), autori također vjeruju da slušanje uvelike ovisi o akumuliranom znanju i vještinama koje treba mobilizirati i aktivirati tijekom procesa slušanja. Druge vještine, poput vizualizacije, razdjeljivanja, stvaranja mentalnih mapa, podržavaju postojeće vještine i znanje.

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

7. Uvod u vođenje bilješki

7.1 Uvod

Kao što možete vidjeti u ovom kurikulumu, bilješke se obrađuju nakon jedinice o slušanju i pamćenju, jer je imperativno da polaznici rade na svojim vještinama slušanja i pamćenja prije nego što pokušaju pisati bilješke. To je još važnije za prevoditelje u zajednici, budući da obično rade u konsekutivnom načinu bez bilješki.

Dio bilješki u konsekutivnom procesu je imperativ kada se prevoditelj suočava s dugim dijelovima govora koji opterećuju njegovu/njezinu memoriju. Kao što se slažu svi stručnjaci i praktičari, bilješke ne zamjenjuju memoriju: "One odražavaju analizu govora prevoditelja i podržavaju - ali ne zamjenjuju - memoriju prevoditelja" (Setton i Dawrant, str. 139). Međutim, početnici-prevoditelji često pogrešno vjeruju da im bilješke lako mogu osloboditi tereta aktivnog slušanja (uključujući analizu i razumijevanje govora). Zapravo, suprotno je istinito, kako mnogi treneri i istraživači ističu; bilješke, umjesto da podrže tumački napor, mogu ga ometati. Prema Gileu, "to [bilješke] zahtijeva više vremena od proizvodnje govora jer su pokreti ruke spori, te stoga dovode do određenog kašnjenja, što pak stvara veći pritisak na kratkoročnu memoriju, što pak može smanjiti kapacitet dostupan za Napor slušanja i analize" (str. 178).

Ono na što svi treneri ukazuju jest da bilješke nisu sredstvo za postizanje cilja, niti sam cilj; ono što je najvažnije u konsekutivnom tumačenju je slušanje, razumijevanje i analiziranje. U kontekstu ovog kratkog tečaja, ponudit ćemo nekoliko osnovnih smjernica za prevoditelje, na kojima će moći raditi kako bi poboljšali svoje vještine tijekom godina prakse.

7.2 Praktične smjernice

7.2.1 Pet pitanja

Nick Roche, stariji prevoditelj SCIC-a i trener prevoditelja, održao je radionicu o bilješkama za konsekutivno prevođenje 2000. godine, gdje se fokusira na pet pitanja koja su izuzetno važna u procesu bilješki (vratit ću se na neka od tih pitanja kasnije):

PLOUTOS

Zašto vodimo bilješke?

- Kako bismo olakšali teret našoj memoriji

Gdje vodimo bilješke?

- Idealno na nečekiranom bloku za bilješke (vidi 7.3)

Kada vodimo bilješke?

- Kada se ideja oblikuje u našem umu
- Postoji mali vremenski jaz između govora i bilježaka

O čemu vodimo bilješke?

- Bitno je: veznici, prijelazi, spojevi u okviru strukture

Kako vodimo bilješke?

- Raspored mora potaknuti vaše prisjećanje na govor kako biste prenijeli poruku

7.2.2 Oprema (Gdje vodimo bilješke)

Andrew Gillies uključuje malu tablicu, koju ovdje reproduciram (blago prilagođenu), kako bi pružio informacije o opremi koja bi bila potrebna prevoditelju za bilješke (2007./2005., str. 15-16):

Blok za bilješke novinara	10 X 15 cm	Pogodne veličine. Dovoljno velike za jasne bilješke, dovoljno male da se mogu nositi sa sobom.
	Spiralni uvez na vrhu	Stranice se lako okreću i nikada se ne izgube, ne ispadaju ili ne pomiješaju.
	Čvrsti list kartona kao stražnja stranica	Često ćete morati bilježiti i govoriti stojeći. Pokušajte to učiniti s nestabilnim blokom za bilješke!
	Obične stranice, ili s linijama ili kvadratima što je moguće manje	Ono što pišete mora biti jasno vidljivo na papiru koji koristite.

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

	uočljivim.	
	Piše samo s jedne strane stranice	Redoslijed stranica postane jako zbunjujuć ako ne pišete.
Olovka		
	Piše brzo, glatko, jasno i tiho.	Neki tumači koriste olovke, ali nalivpera, flomasteri i kemijske s kuglicom ne preporučuju se. Spori su za pisanje, skloni brzom trošenju i razmazivanju.
	Nekoliko rezervi	Ako se može potrošiti, potrošiti će se. Ponesite rezervu, ili dvije!
	Tinta mora biti jasno vidljiva na papiru koji koristite.	

7.2.3 Selektivnost (O čemu vodimo bilješke)

Ovdje se vraćamo na pitanje što bilježiti. Nick Roche govori o "osnovama". Virginia Valencia, stručna prevoditeljica i trenerica, govori o "snazi selektivnosti" u webinaru o bilješkama, gdje je njezin prijedlog bilježiti selektivno i zabilježiti samo ključne jedinice značenja. Andrew Gillies nam daje neke savjete u svojoj knjizi (str. 120-121):

www.PloutosProject.org

PloutosProject

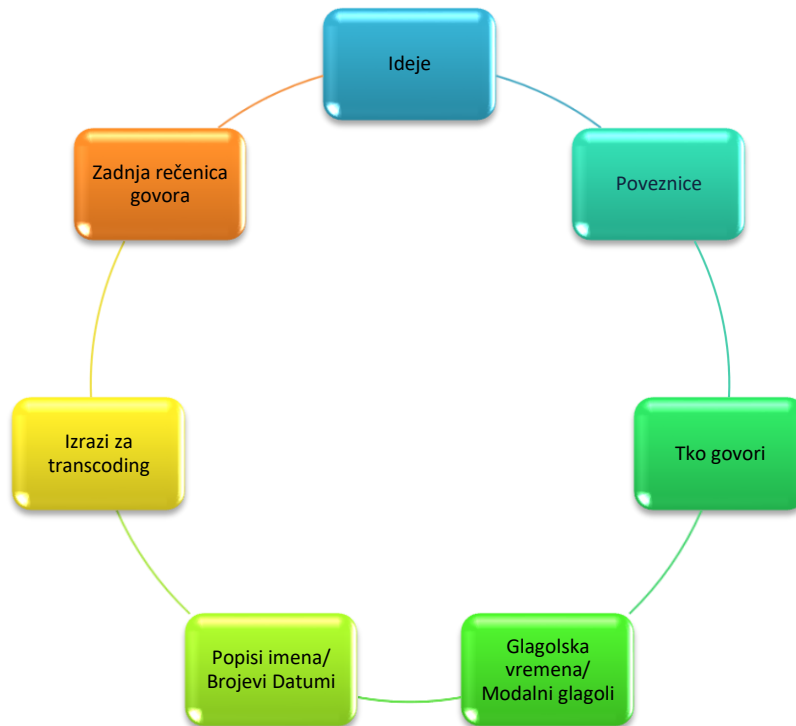

PloutosProject

PloutosProject

7.2.4 Struktura (Kako vodimo bilješke)

Svi treneri se slažu da bilježimo dijagonalno na stranici i odvajamo jedinice značenja vodoravnom linijom koja može ići preko cijele stranice ili samo dijela stranice. Činjenica da moramo odvojiti jedinice značenja prilikom bilježenja znači da vrlo aktivno slušamo kako bi struktura bila jasnija kada dođemo do faze reprodukcije. Bilo bi korisno ostaviti margine kako biste mogli zabilježiti veznike koji vam pomažu u identifikaciji. Andrew Gillies, u svojem vrlo detaljnom vodiču korak po korak za bilježenje, predlaže da počnemo vježbati bilježeći subjekt, glagol i objekt rečenice te da dodajemo kako napredujemo. Jednostavan primjer koji autor navodi je sljedeći (str. 82):

PLOUTOS

Because the French, German and British governments have cut, simplified or abolished customs duties, visa fees and administrative charges.

<i>COS</i>	<i>Fra</i> <i>Ger</i> <i>UK</i>
	<i>cut</i> <i>simplified</i> <i>or abolished</i>
	<i>duties</i> <i>visa fees</i> <i>admin charges</i>

7.2.5 Simboli (Kako vodimo bilješke)

Simboli su definitivno korisni, jer omogućuju tumaču brže bilježenje, ali "ako nemate pouzdan, dosljedan i smislen sustav bilježenja, onda vam nijedan broj simbola neće pomoći" (Gillies, str. 100). Oni su "privlačno sredstvo, pod uvjetom da ih je tumač potpuno savladao - inače, dohvaćanje simbola iz vlastite memorije kada su potrebni za pisanje može trajati predugo i zahtijevati previše procesiranja" (Gile, 2009., str. 179), što će definitivno otežati fazu reprodukcije. To znači da tumači moraju vježbati svoje simbole i skraćenice i jako dobro ih poznavati prije nego što ih koriste u praksi. To nije slučaj s ad hoc simbolima, koji se donose na licu mjesta i koriste samo u određenom kontekstu i za određeni posao.⁵

⁵ Neki online resursi za korištenje simbola su: "Note Taking Symbols: An Interpreter Training Course", "Pronađite simbol i njegov PDF file", te "Paula López's 60 symbols for note-taking in consecutive interpreting".

PLOUTOS

Andrew Gillies objašnjava kako naši simboli moraju biti:⁶

jasni i
nedvosmisleni

brzi i
jednostavni za
nacrtati

unaprijed
pripremljeni

dosljedni

organski

moraju vam
nešto značiti

Dakle, budući da simboli nisu panacea u bilježenju, trebali bismo ih koristiti s oprezom. Gillies ponovno predlaže da koristimo simbole za bilježenje riječi/konceptata koji se često ponavljaju (npr. država, politika, novac, podrška itd.), ili riječi/konceptata za određeni sastanak (ad hoc simboli).

7.2.6 Jezik bilješki (Kako vodimo bilješke)

Iako mnogi treneri sugeriraju da bilježimo na ciljanom jeziku, vjerujem da to dodatno opterećuje fazu hvatanja koja već može biti previše zahtjevna, kako smo vidjeli gore. Gile predlaže razumnu alternativu koja je "bilježenje bilješki na ciljanom jeziku kada kognitivni pritisak nije previsok i prelazak na bilješke na izvornom jeziku kada smo blizu zasićenja" (str. 179).

Unatoč savjetima i prijedlozima koje pružaju mnogi treneri i znanstvenici, činjenica ostaje

---

⁶ Prema Gilliesu, "organski znači da jedan simbol treba biti polazna točka za druge povezane simbole. Skup ili obitelj simbola će se razviti iz zajedničkog korijena" (str. 105). Dakle, ako je □ simbol za "državu, naciju", tada će □al biti pridjev "nacionalni", □ze "nacionalizirati", □ztn "nacionalizacija", itd.

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

PLOUTOS

da je bilježenje vrlo individualiziran proces, i "iako se učinkovitim bilježenju temelje zajednički principi, i neke osnovne simbole i skraćenice široko koriste, svaki pojedinačni tumač mora konsolidirati vlastiti sustav i tehniku kroz intenzivnu praksu nakon početnog razdoblja upute i vođenja" (Setton i Dawrant, 2016., str. 140).

7.3 Isporuca

Neodvojivi dio bilježenja je faza isporuke; iako strogo gledano nije dio procesa, budući da se referiramo na bilježenje, čitanje bilješki definitivno je najvažniji dio konsektivnog načina rada; bez obzira na to koliko su vaše bilješke dobre, ako ne uspijete pravilno dostaviti poruku, tada niste uspjeli u svojoj ulozi kao posrednik u komunikaciji.

Kada govorimo o isporuci, definitivno ne mislimo samo na čitanje; isporuka je puno više od toga. Kao što Stephen Lucas sugerira u knjizi "The Art of Public Speaking", nagrađivanoj knjizi s 13 izdanja, "Isporuca govora je stvar neverbalne komunikacije. Temelji se na tome kako koristite svoj glas i tijelo da biste prenijeli poruku izraženu vašim riječima. Postoji mnogo istraživanja koja pokazuju da je utjecaj riječi govornika snažno utjecan na njegovu verbalnu komunikaciju" (2020, str. 230). Dakle, govor, poput slušanja o kojem je bilo riječi u prethodnoj jedinici, nije samo verbalna komunikacija; isporuka naših poruka također uključuje glas i tijelo govornika.⁷

Setton i Dawrant u svojoj knjizi "Conference Interpreting: A Complete Course" (poglavlje "Uvod u tumačenje") posvećuju pododjeljak "Vještine javnog govorništva i isporuke" (2015, str. 111-120), gdje sugeriraju da tumači moraju biti "efikasni i privlačni" (str. 112, naglasak u originalu); u "isporuci", koju smatraju da "izravno utječe na [vjerodostojnost tumača]" (str. 114), uključuju "projekciju glasa, kontakt očima, držanje tijela, kontrolu glasa", među ostalim. Također pružaju detaljan popis zahtjeva za dobru isporuku (adaptiran ovdje u grafičkom obliku) (str. 115-16):

---

⁷ "The Art of Public Speaking" je primila nagradu za izvrsnost udžbenika od Udruge autora udžbenika i akademskih autora (Text and Academic Authors Association) 2004. godine. Prvi put je objavljena 1983. godine.

Na temelju ove definicije, pretpostavljam da 'isporuka' također uključuje 'vještine prezentacije', koje se ponekad raspravljaju kao drugačija kategorija u studijama tumačenja.

PLOUTOS

Neverbalno

- Uspostaviti **kontakt očima** s publikom
- Usvojiti odgovarajuće **držanje i ponašanje**
- Uskladiti **geste, pokrete** i **mimike** sa sadržajem

Verbalno

- **Projektirajte svoj glas**
- **Eliminirajte sve filere** (um, er, ah, itd.)
- **Kontrolirajte svoju brzinu**
- **Mijenjajte intonaciju**
- **Jasno naglašavajte**
- **Naglašavajte ispravne riječi**
- **Izbjegavajte vraćanje unazad**
- Budite (ili se pretvarajte da ste) **samouvjereni, iskreni i prirodni**

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

8. Prevođenje gledanjem i sažeto prevođenje

8.1 Prevođenje gledanjem: Uvod

Prevođenje gledanjem (ponekad nazvano 'gledano tumačenje') definirano je od strane Ive Čeňková kao "jedan od osnovnih načina prevođenja. To je hibridni oblik, u kojem se pismeni izvorni tekst pretvara u usmeni - ili znakovni - ciljni tekst na drugom jeziku u stvarnom vremenu. Očekuje se da će prevoditelj prenijeti sadržaj pisanog teksta, često bez vremena čak i za brzo čitanje, s dosljednim, tečnim tempom" (2015, str. 374). Ili, da citiramo kreativniju definiciju Holly Mikkelson, vrlo važnog stručnjaka za zajedničko prevođenje (posebno prevođenje u sudskom okruženju): "Prevođenje gledanjem je usmeno prevođenje pisanog teksta. Stoga je to hibrid između prevođenja i tumačenja. Donekle analogno čitanju s lista u glazbi, tumač/prevoditelj dobiva dokument koji nikada prije nije vidio, i uz minimalnu pripremu, očekuje se da pruži potpuno usmeno prevođenje dokumenta" (1994, str. 381). Na temelju obje definicije, prevoditelj se, obično uz minimalnu pripremu, kreće između prevođenja i tumačenja (također 'hibrid'), između pisanog teksta i njegovog usmenog (ili znakovnog) prikaza, proizvodeći tumačenje "u tečnom, prirodnom jeziku" (González, Vàsquez, Mikkelson, 1991, kako citira Mikkelson, 1994, str. 381). Drugim riječima, prikaz bi trebao biti "i razumljiv i slušljiv", kako citira Randi Havnen (2021, str. 17) iz njezinog doktorskog istraživanja prevođenja s gledanja. Zato se Mikkelson također fokusira na vještine javnog govorništva koje su potrebne u prevođenju s gledanja; tumaču su potrebni "kontakt očima, projekcija glasa, jasna izgovara, dobro držanje, i glatki tempo" (1994, str. 383).

8.2 Proces višezadačnosti

Očigledno je još jedan proces višezadačnosti koji Mikkelson (1994, str. 382) razbija na četiri faze:

Corsellis također ističe problem s prikazom u prevođenju gledanjem, jer studenti često pokušavaju prevoditi doslovce jer imaju tekst pred sobom, umjesto da se usredotoče na značenje. Zato ona predlaže da se studenti uče prevođenju gledanjem istovremeno s simultanim tumačenjem, kada će biti bolje pripremljeni za davanje prikaza temeljenog na značenju (2005, str. 134-35).

8.3 Nošenje s izazovima

Želio bih završiti ovaj dio s nekim savjetima koje daju Sherwood-Gabrielson, Newington i Swabey (2008, str. 88) u svom priručniku o konsektivnom tumačenju:

1. Vježbajte čitanje na glas na oba jezika.
2. Dođite ranije i tražite dokumente koje ćete morati prevoditi.
3. Prije nego što se upustite i počnete s prevođenjem gledanjem, odvojite minutu za pregled teksta.
4. Skenirajte dokument za sadržaj, stil, značenje.
5. Razmislite o kraticama i potražite nepoznate riječi prije nego što počnete

prevoditi.

6. Počnite prevoditi "komadić" tek kada uspostavite značenje umjesto da radite riječ po riječ. Identificirajte subjekt i predikat svake rečenice.
7. Pokušajte ne čitati monotono, već koristite visinu i jačinu glasa - unutar razumne granice - kako biste oživjeli dokument.
8. Pratite dokument s klijentom kako bi vidjeli gdje se nalazite u dokumentu. To pomaže kada dođete do trenutka u kojemu se trebaju potpisati ili im treba pojašnjenje akronima.
9. Nikada nemojte biti skloni sažimanju ili preskakanju određenih dijelova. Čak i ako vi sami možda nećete pročitati sitni tisak, ovo bi mogao biti važan, čak i pravno obvezujući dokument.
10. Ne zaboravite se potpisati kako biste potvrdili da klijent potpisuje ovaj dokument kako ga je prezentirao usmeno tumač.

8.4 Sažimanje

Sažimanje, još jedna bitna vještina u prevođenju, često se koristi u obuci za konferencijsko prevođenje kako bi se poboljšale vještine prevođenja studenata. Niz znanstvenika smatra ga strategijom u tumačenju (Yan & Song, 2021; Tryuk, 2010; Riccardi, 2021); strategija, prema definiciji Riccardija, odnosi se "na sve intervencije koje tumač čini u proizvodnji ciljnog govora, bilo da bi spriječio moguće probleme, nosio se s kognitivnim opterećenjem ili izbjegao prekide u procesu" (2021, str. 376).⁸

Dobra definicija sažetog prevođenja, ili 'summary interpreting', dana je od strane Christiana Licoppea i Julie Boéri: "Sažeto tumačenje odnosi se na komunikacijsku praksu u kojoj prevoditelj pruža kondenziranu verziju izvornog teksta na ciljanom jeziku, iz mnogo različitih razloga, od tehničkog problema, kognitivnog opterećenja za prevoditelja, vremenskih ograničenja za isporuku ciljnog govora, institucionalnog zahtjeva od strane naručitelja, do sociopolitičke strategije koju usvaja tumač" (2021, str. 57). Samo posljednji od navedenih

---

⁸ Alessandra Riccardi detaljno se poziva na upotrebu pojmova 'strategija' i 'taktika' od strane različitih znanstvenika kada se referira na načine suočavanja s izazovima u tumačenju (2021, str. 375-76). Magorzata Tryuk također pruža detaljnu referencu na strategije u tumačenju u svojem članku "Strategije u tumačenju. Problemi, kontroverze, rješenja" (2010, str. 182-86).

PLOUTOS

slučajeva u ovoj definiciji je svjesni izbor prevoditelja, dok svi ostali slučajevi impliciraju da je sažeto prevođenje nužno zlo koje ponekad nije moguće izbjeći.

Unatoč rizicima, vjerujem da bi prevoditelji u zajednici trebali biti obučeni za sažeto tumačenje, budući da je to od posebne važnosti u zajedničkim i dijaloškim okruženjima, "gdje je vjerojatnije da će prevoditelji ići dalje od osnovnih prilagodbi i uključiti se u jaču medijaciju, spontano ili na zahtjev, od objašnjavanja i sažimanja do aktivnog reguliranja razmjene", kako objašnjavaju Setton i Dawrant (2016, str. 40). To je također nužna vještina, prema istim i drugim autorima (vidi, primjerice, Gillies, 2019; Gillies 2017; Luzardo, 2015, str. 318), koja bi trebala biti uključena u obuku tumača, jer bi praktičari trebali biti sposobni "jasno sažeti zaključke i stavove" (Setton i Dawrant, 2016, str. 65), i "sažeti kompleksan materijal" (str. 70).

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

Uvod u cjeline igranja uloga

Uvođenje igara uloga u obuci konferencijskog prevođenja

Važnost igara uloga i simulacija u obuci kontinuirano se ističe u relevantnoj literaturi u posljednjih nekoliko godina (Hale 2007; Kadrić, 2014; Pérez, 2015; Bradford, 2017; Dahnberg, 2023). Prema pristupu Mire Kadrić u njezinom članku o "Igrama uloga" u Routledge enciklopediji studija prevođenja, "Igra uloga u obrazovnom okruženju je alat za promicanje individualnih iskustava učenja koji je dobio sve veću pažnju u pedagogiji prevođenja, posebno u dijaloškom prevođenju" (2015, str. 360). Nadalje, sugerira da "Kombinirajući intelekt i osjećaje, igra uloga zahtijeva racionalan um da djeluje u emocionalnom okruženju. Konkretnije, omogućuje studentima da vježbaju interakciju između emocija, identifikacije (s ulogom i određenim osobnim stavovima) i refleksije - kako bi analizirali i generirali alternativne poglede na određenu situaciju" (str. 360, naglasak u originalu).

Igre uloga u ovom tečaju

Sljedeće tri jedinice bit će posvećene igrama uloga povezanim s područjem specijalizacije u ovom tečaju, a to je svijet poslovanja i financija. Polaznici će biti podijeljeni u grupe od tri ili više, ovisno o vrsti vježbe i igre uloga. Scenariji igara uloga, napisani u svrhu ovog tečaja, bit će dostavljeni polaznicima unaprijed, kako bi se mogli pripremiti. Trajanje svake igre uloga bit će otprilike 15-20 minuta, nakon čega slijedi kratka sesija povratnih informacija.

9. Igra uloga 1: Prevoditeljska usluga za posao

Zadatak

Susret uključuje vlasnika trgovine računalima koji traži pomoćnika u trgovini koji govori engleski jezik te kandidata za posao. Budući da određeni kandidat ne govori službeni jezik zemlje, a vlasnik trgovine ne govori engleski, vlasnik je unajmio prevoditelja za razgovor za posao.

Ispod su zadatci za svakog sudionika

Kandidat

Diplomirali ste rani odgoj, ali nakon diplome shvatili ste da niste zainteresirani za nastavu. Otputovali ste u stranu zemlju čiji jezik ne govorite i radili ste u tehnološkom odjelu velike

PLOUTOS

robne kuće koja ima međunarodne klijente. Sviđao vam se posao, ali trgovina je prevelika i uvijek vrlo prometna, te želite raditi za manji poslovni subjekt. Vidjeli ste oglas za prodavača u maloj trgovini računalima i želite promjenu. Kako ne govorite jezik zemlje, a poslodavac u trgovini ne govori engleski, na razgovoru za posao bit će prisutan prevoditelj.

Pogledajte donja pitanja kako biste stekli ideju o tome što bi poslodavac u trgovini mogao pitati, tako da budete bolje pripremljeni.

Poslodavac

Vi ste vlasnik trgovine računalima. Tražite prodavača koji ima određeno iskustvo u sličnom području. Budući da se vaša trgovina nalazi u centru grada koji posjećuje mnogo turista, želite nekoga tko govori izvrsno engleski jezik. Jedan od kandidata ne govori jezik zemlje, pa ćete za intervju za posao koristiti usluge prevoditelja. Procjenjujete da će intervju trajati otprilike 20-30 minuta. Možete odabrati jedno od sljedećih pitanja ili smisliti vlastita pitanja. Danas nećete donijeti odluku, budući da ćete intervjuirati više ljudi.

Prevoditelj

Vi ćete prevoditi za vlasnika trgovine računalima koji traži zaposlenika koji dobro govori engleski jezik, budući da se njegova trgovina nalazi u turističkom dijelu grada i on/ona ne govori engleski jezik. Jedan od kandidata ne govori jezik zemlje, pa je poslodavac angažirao vas da prevodite na razgovoru za posao. Razgovor će trajati 20-30 minuta. Prije početka razgovora, zapamtite da se morate predstaviti poslodavcu i kandidatu za posao te reći nekoliko stvari o svom ulozi. Pogledajte sljedeća pitanja kako biste stekli predodžbu o tome kakva pitanja mogu biti postavljena na razgovoru.

Materijal za konzultiranje

Job Interview Questions and Answers ⁹

Evo popisa uobičajenih pitanja za razgovor za posao, s primjerima najboljih odgovora o vama, vašoj radnoj povijesti i iskustvu, novom poslu, plaći, onome što možete ponuditi

---

⁹ The list of questions (and possible answers) is a selection from <https://www.thebalancemoney.com/job-interview-questions-and-answers-2061204>. The website, *The Balance*, is a financial advice website.

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

poslodavcu i vašim ciljevima za budućnost. ¹⁰

Pitanja o Vama

Ispitivači će postavljati pitanja o vama kako bi dobili uvid u vašu osobnost i utvrdili jeste li vi odgovarajući za posao i tvrtku. To su otvorena pitanja koja će vam pružiti priliku da pokažete poslodavcu da ste kvalificirani za poziciju.

1. Recite mi nešto o sebi.
2. Koja je vaša najveća snaga?
3. Koja je vaša najveća slabost?
4. Što vas čini jedinstvenim?
5. Recite mi nešto što nije navedeno u vašem životopisu.
6. Kako će vam najveća snaga pomoći u obavljanju posla?
7. Kako se nosite s neuspjehom?
8. Kako se nosite s uspjehom?
9. Smatrate li se uspješnim? Zašto?
10. Kako se nosite sa stresom i pritiskom?
11. Kako biste opisali sebe?
12. Opišite tipičan radni tjedan.
13. Jeste li ljubazni?
14. Jeste li spremni na neuspjeh?
15. Radite li dobro s drugim ljudima?
16. Nosite li posao kući?
17. Postoji li još nešto što bismo trebali znati o vama?
18. Koje je najveće razočaranje u vašem životu?
19. Čime se strastveno bavite?
20. Koji su vaši hobiji?
21. Koje je vaše idealno zanimanje?
22. Biste li radije bili voljeni ili poštovani?

Zašto Vi trebate biti zaposleni?

Zašto biste trebali biti zaposleni umjesto drugih kandidata? Što vas čini najboljim kandidatom za posao? Ovo je prilika da argumentirate zašto biste trebali dobiti ponudu za posao i prilika da se predstavite ispitivaču.

---

¹⁰ Popis pitanja (i mogući odgovori) odabrani su s <https://www.thebalancemoney.com/job-interview-questions-and-answers-2061204>. Web stranica The Balance bavi se financijskim savjetima.

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

1. Zašto bismo Vas trebali zaposliti?
2. Što možete doprinijeti ovom poduzeću?

Kvalifikacijska pitanja

Najvažnije što ispitivači moraju utvrditi je jesu li kandidati kvalificirani za posao. Evo što će pitati kako bi saznali. Pri odgovoru, budite konkretni.

1. Kakvo iskustvo imate?
2. Prodajte mi ovu kemijsku.
3. Recite mi o svojoj obrazovnoj pozadini.
4. Što možete učiniti bolje od drugih kandidata za posao?
5. Koja vrlina će Vam najviše pomoći da uspijete?

Pitanja o vašoj radnoj prošlosti

Je li vaša radna prošlost stabilna, je li vas pripremila za posao za koji se prijavljujete i imate li nekih praznina u svom radnom iskustvu o kojima bi se tvrtka trebala brinuti? Ako ne, pripremite se odgovoriti na pitanja o tome što ste radili kada niste bili zaposleni.

1. Pitanja o Vašoj radnoj prošlosti.
2. Pitanja o Vašem životopisu.
3. Koje su bile Vaše odgovornosti?
4. S kakvim ste se izazovima i problemima suočili? Kako ste ih prebrodili?
5. Što ste naučili iz svojih pogrešaka?
6. Što Vam se sviđjelo/nije sviđjelo u prethodnom poslu?
7. Koja su bila Vaša najveća postignuća/porazi na toj poziciji?

Pitanja o radnom performansu

Kako ste se pokazali u prethodnim ulogama može ukazati na to kako ćete se ponašati u poslu za koji se prijavljujete. Budite spremni odgovoriti na pitanja o tome što ste dobro radili - i što niste.

1. Što ljudi najčešće kritiziraju kod Vas?
2. Što Vas ljuti?
3. S kakvim ste se problemima suočili na poslu?
4. Kada ste zadnji put bili ljuti? Što se dogodilo?
5. Recite mi nešto što biste promijenili na poslu.
6. Kakvu vrstu radnog okruženja preferirate?
7. Kako procjenjujete uspjeh?
8. Opišite tešku radnu situaciju ili project i kako ste to riješili.

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

Novi posao i tvrtka

Što znate o tvrtki, zašto želite posao i što biste radili ako biste bili primljeni, samo su neka od pitanja koja će vam biti postavljena o poziciji i poslodavcu.

1. Kako je naša tvrtka bolja od Vašeg trenutnog poslodavca?
2. Što Vas zanima u vezi ovog posla?
3. Što znate o ovoj tvrtki?
4. Zašto želite raditi ovdje?
5. Kakve izazove tražite na ovoj poziciji?
6. Što je dobra korisnička služba?
7. Ima li nešto što Vam nisam rekao o poslu ili tvrtki da Vas zanima?

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

10. Igra uloga 2: Prevoditeljska usluga u banci

Zadatak

Susret se odvija u banci. Klijent je mladi državljanin EU iz druge zemlje koji je upravo počeo studirati u drugoj zemlji EU i želi otvoriti bankovni račun tamo, te izdati debitnu ili kreditnu karticu. Druga strana je zaposlenik banke koji će predložiti različite opcije za oboje. Budući da klijent ne govori jezik zemlje, banka je osigurala tumača za interakciju. Sudionici će biti obaviješteni o svojoj zemlji prebivališta ovisno o grupi u kojoj sudjeluju.

Ispod su zadatci za svakog sudionika.

Zaposlenik banke

Vaš klijent je 20-godišnji student koji je upravo počeo svoje studije u vašoj zemlji. Želi otvoriti bankovni račun u vašoj banci i dogovorio je prvi sastanak kako bi dobio informacije o opcijama za bankovne račune te debitnu ili kreditnu karticu. Pažljivo proučite donje poveznice, ovisno o zemlji u kojoj boravite, kako biste odlučili što vaša banka nudi i dali prijedloge; budite spremni odgovoriti na sva pitanja koja klijent može imati.

Klijent

Vi ste 20-godišnji student iz EU zemlje koji studira u drugoj EU zemlji. Trebate otvoriti bankovni račun i izdati debitnu ili kreditnu karticu. Želite saznati što banka može ponuditi i koliko koštaju njihove usluge. Ovo je prvi posjet, gdje ćete samo dobiti informacije i saznati o potrebnim dokumentima koje trebate priložiti prilikom otvaranja računa. Jedna od stvari koju također želite saznati je možete li otvoriti račun online, tako da ne morate ponovno dolaziti u banku, i koje dokumente trebate učitati. Možete pogledati donje poveznice, ovisno o zemlji u kojoj boravite, kako biste imali predodžbu o svojim opcijama prije nego što posjetite banku.

Prevoditelj

Bit ćete prevoditelj na sastanku između zaposlenika banke i studenta iz EU zemlje koji studira u vašoj zemlji. On/ona mora otvoriti bankovni račun i također treba debitnu ili kreditnu karticu za taj račun. Zaposlenik banke će predložiti različite opcije, informirati studenta o potrebnim dokumentima za otvaranje računa i odgovoriti na sva pitanja koja student može imati. Pogledajte informacije u nastavku (ovisno o zemlji u kojoj živite) kako biste stekli ideju o dostupnim opcijama, dokumentima potrebnim za otvaranje računa i bilo kojim drugim

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

relevantnim informacijama.

Materijali za konzultiranje

Belgija

Informacije na engleskom <https://www.ing.be/en/individuals/daily-banking/compare-bank-accounts>

Informacije na francuskom <https://www.ing.be/fr/particuliers/gerer-le-quotidien/comparatif-compte-bancaire>

Hrvatska

Informacije na engleskom <https://www.pbz.hr/en/gradjani/racuni/tekuci-racun-za-mlade.html>

Informacije na hrvatskom <https://www.pbz.hr/gradjani/racuni/tekuci-racun-za-mlade.html>.

Grčka

Informacije na engleskom <https://www.nbg.gr/en/individuals/daily-transactions/banking-accounts/everyday-accounts/student-life>.

Informacije na grčkom <https://www.nbg.gr/el/idiwtes/kathimerines-sunallages/trapezikoi-logariasmoi/kathimerinoi-logariasmoi/spoudazw>

Italija

Za potrebne dokumente, posjetite <https://pavaedu.com/en/student-bank-account-in-italy/>.

Za određene informacije, posjetite <https://www.ing.it/> (samo na Talijanskom).

Švedska

Informacije na engleskom <https://www.handelsbanken.se/en/personal/our-basic-offering> i <https://www.handelsbanken.se/en/personal/accounts-cards-and-payments/debit-and-credit-cards>.

Informacije na švedskom <https://www.handelsbanken.se/sv/privat/baserbjudande> i <https://www.handelsbanken.se/sv/privat/konton-kort-och-betala/bankkort-och-kreditkort>.

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

11. Igra uloga 3: Usluge prevođenja u NVO – Konzultacije i planiranje pokretanja poslovanja

Zadatak

Susret se odvija u prostorijama nevladine organizacije (NVO). Klijent je izbjeglica zainteresirana za otvaranje vlastitog posla (trgovine prehrambenim proizvodima). Druga strana je poslovni konzultant iz NVO-a koji pruža savjete imigrantima zainteresiranim za pokretanje posla u zemlji. Ovo je njihov treći sastanak, a njihov će se fokus usredotočiti na analizu čimbenika koji mogu utjecati na novi posao (PEST analiza). Budući da izbjeglica ima ograničeno razumijevanje službenog jezika zemlje domaćina, koristit će usluge tumača.

Ispod su zadatci za svakog sudionika.

Klijent

Već sedam godina živite u zemlji, a nakon rada na nekoliko različitih poslova, uključujući pomoćnika u velikom supermarketu, želite otvoriti vlastiti posao. U zemlji podrijetla također ste imali trgovinu prehrambenim proizvodima, pa ste upoznati s ovom vrstom posla. Međutim, ne znate pojedinosti o osnivanju tvrtke u ovoj zemlji niti o rizicima koji mogu biti uključeni, pa ste imali niz sastanaka s poslovnim konzultantom u NVO-u, što vam je stvarno pomoglo. Danas ćete razgovarati o svim čimbenicima koji mogu utjecati na poslovanje, i morat ćete ih pažljivo razmotriti kako biste znali što možete očekivati i osmisliti planove za njihovo rješavanje prije nego što napravite konačni korak. Konzultant vam je poslao datoteku s predloškom PEST analize kako biste se pripremili prije sastanka, koju možete pronaći u nastavku (možete pogledati web stranicu supermarketa kako biste identificirali proizvode koji vas mogu zanimati za uključivanje u svoj posao).

Poslovni savjetnik u NVO

Vi radite u NVO-u već 3 godine, tijekom kojih ste blisko surađivali s izbjeglicama koje žele pokrenuti posao u zemlji. Ovo je vaš treći sastanak s ovim klijentom koji želi otvoriti trgovinu prehrambenim proizvodima, i već ste prošli kroz njegove ideje, poslovni plan i osnove za pokretanje posla u zemlji. Danas ćete se usredotočiti na analizu mogućih rizika (PEST analiza); iz tog razloga, poslali ste mu/je predložak PEST analize unaprijed i zamolili ga/je da ga pripremi prije sastanka, tako da raspravite specifične rizike. Također imate svoje vlastite ideje o tome što ti rizici mogu biti, pa ćete ih također raspraviti, u slučaju da ih on/ona nije identificirao/la. Pogledajte predložak PEST analize u nastavku kako biste

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

pripremili svoje vlastite faktore rizika.

Prevoditelj

Vi ste zaposlenik u NVO-u, obično pratite migrante u njihovim različitim kontaktima s javnim uslugama u zemlji domaćinu. Također prevodite za njih tijekom sastanaka koje imaju s djelatnicima NVO-a kako bi dobili informacije ili podršku o raznim pitanjima. U današnjem zadatku, bit ćete tumač tijekom sastanka između Poslovnog savjetnika NVO-a i izbjeglice koja želi otvoriti trgovinu prehrambenim proizvodima u gradu; kao što je Savjetnik obavijestio, ovo je njihov treći sastanak, i fokusirat će se na moguće rizike za ovu poslovnu poduhvat, a za vašu pripremu Savjetnik vam je poslao predložak PEST analize, koju će izbjeglica pripremiti prije sastanka. Pogledajte predložak kako biste imali predstavu o raspravi, te istražite termine za proizvode o kojima se može raspravljati na sastanku, posjećujući web stranicu supermarketa.

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

Konzultacijski materijal

Predložak PEST analize¹¹

Edit the PEST Analysis Template prompts below to match your scenario.

P

POLITIČKI	
Sadržaj	Sadržaj

E

EKONOMSKI	
Sadržaj	Sadržaj

¹¹ Predložak PEST analize preuzet je s web stranice www.smartsheet.com.

PLOUTOS

--	--

S

SOCIJALNI	
Sadržaj	Sadržaj

T

TEHNOLOŠKI	
Sadržaj	Sadržaj

www.PlutosProject.org
PlutosProject
PlutosProject
PlutosProject

PLOUTOS

P

Political

- ecological/environmental issues
- current legislation home market
- future legislation
- international legislation
- regulatory bodies and processes
- government policies
- government term and change
- trading policies
- funding, grants and initiatives
- home market lobbying/pressure groups
- international pressure groups
- wars and conflicts

E

Economic

- home economy situation
- home economy trends
- overseas economies and trends
- general taxation issues
- taxation specific to product/services
- seasonality/weather issues
- market and trade cycles
- specific industry factors
- market routes and distribution trends
- customer/end-user drivers
- interest and exchange rates
- international trade/monetary issues

S

Social

- lifestyle trends
- demographics
- consumer attitudes and opinions
- media views
- law changes affecting social factors
- brand, company, technology image
- consumer buying patterns
- fashion and role models major events and influences
- buying access and trends
- ethnic/religious factors
- advertising and publicity
- ethical issues

Technological

- technological
- competing technology development
- research funding
- associated/dependent technologies
- replacement technology/solutions
- maturity of technology
- manufacturing maturity and capacity
- information and communications
- consumer buying mechanisms/technology
- technology legislation
- innovation potential
- technology access, licensing, patents
- intellectual property issues
- global communications

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

12. Perspektive za kontinuirani profesionalni razvoj (CPR) u konferencijskom prevođenju (KT)

Putovanje učenja za prevoditelje u zajednici nikada ne završava. Kontinuirano stručno usavršavanje (KSU) ključni je dio razvoja praktičara. Gotovo sve profesionalne organizacije nude tečajeve KSU svojim članovima, pri čemu neke čak prisiljavaju svoje članove da sudjeluju u aktivnostima kontinuiranog stručnog usavršavanja putem procesa re-certifikacije. Na primjer, Nacionalno tijelo za certifikaciju prevoditelja i tumača (NAATI) u Australiji implementiralo je temeljiti sustav re-certifikacije. Kako je navedeno na njihovoj web stranici: "Re-certifikacija omogućuje praktičarima da pokažu aktivno održavanje vještina i znanja. To promiče kontinuiranu profesionalnost u industriji i osigurava zajednici da samo aktivno prakticirajući stručnjaci posjeduju trenutne NAATI akreditive."

12.2 Izvori

S obzirom na dostupnost relevantnog materijala na mreži, želim završiti ovaj kurikularni priručnik s nizom resursa koji mogu biti korisni za prevoditelje u zajednici, iako većina njih namijenjena je konferencijskim prevoditeljima ili studentima konferencijskog prevođenja.

Interpreters CPD resources: Continuing Professional Development Resources for Conference Interpreters

<https://interpreterscpd.eu/>

Interpreters training resources: Resources for students of Conference Interpreting

<https://interpretertrainingresources.eu/>

Speech Repository

<https://webgate.ec.europa.eu/sr/>

SCICtrain: Training modules for interpreting students

<https://commission.europa.eu/education/skills-and-qualifications/develop-your-skills/language-skills/interpretation-training-toolbox/scictrain-training-modules->

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

P L O U T O S

[interpreting-students_en](#)

Troublesome Terps: The podcast about things that keep interpreters up at night.

<https://www.troubleterps.com/>

ORCIT - *Online Resources for Conference Interpreter Training*

<https://orcit.eu/>

Lourdes de Rioja website

<https://www.lourdesderioja.com/>

[Lourdes De Rioja - YouTube.](#)

CLIMB – Cultivating Legal Interpreters for Minority Backgrounds

<https://www.unco.edu/project-climb/>

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

